

تربیت شهروندی در آموزش و پرورش

تألیف

سارا مرادی

انتشارات آزادی قلم

سرشناسه	: مرادی، سارا، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: تربیت شهروندی در آموزش و پرورش / تألیف سارا مرادی؛ ویراستار: علی صبوری آبریز.
مشخصات نشر	: تبریز: آزادی قلم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۰ ص.
شابک	: ۳۵۰۰۰۰۰ ریال: ۵-۵-۹۸۷۵۱-۹۸۷۵۱-۶۲۲-۹۷۸.
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: شهروندان - راهنمای آموزشی
موضوع	: Civics -- Study and teaching
موضوع	: شاگردان - راهنمای مهارت‌های زندگی
موضوع	: Students -- Life skills guides
رده بندی کنگره	: ۱۰۱۱۲
رده بندی دیویی	: ۳۰۷ / ۴۶۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۷۷۱۳۲

انتشارات آزادی قلم

۱. انتشارات آزادی قلم از هرگونه نقد نسبت به محتوای کتاب استعفاء می‌کند.
۲. کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به ناشر می‌باشد.
۳. نقل هرگونه مطلب با ذکر منبع بلامانع می‌باشد.

عنوان کتاب:	تربیت شهروندی در آموزش و پرورش
مؤلف:	سارا مرادی
ناشر:	انتشارات آزادی قلم
ویراستار:	علی صبوری آبریز
نوبت چاپ:	چاپ اول تابستان ۱۴۰۰
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۸۷۵۱-۵-۵
قیمت:	۳۵۰۰۰ تومان

آدرس اینترنتی: www.azadigalam.ir پست الکترونیک: azadigalam@yahoo.com

تلفن مرکز بخش: ۰۹۹۰۱۳۰۸۷۹۰

تلگرام: @azadigalampub

اینستاگرام: @azadigalam

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: کلیات شهروندی	۱۱
الف: مفهوم شهروند و شهروندی	۱۴
ب: تعاریف شهروندی از منظر صاحب نظران	۱۵
فصل دوم: اهداف و اصول آموزش شهروندی	۱۹
الف: اهداف آموزش شهروندی از دیدگاه تورنی پورتا	۱۹
ب: اصول آموزش شهروندی از دیدگاه تورنی پورتا	۱۹
۱. تفاسیر حداقلی	۱۹
۲. تفاسیر حداکثری	۲۰
ب: اهداف آموزش شهروندی از دیدگاه بوتس	۲۱
۱. وحدت و اتحاد	۲۱
۲. تکثرگرایی	۲۱
ت: صلاحیتهای مطلوب شهروندی (تربیت شهروند مطلوب)	۲۲
۱. شناخت مدنی	۲۲
۲. توانایی مدنی	۲۲
۳. نگرش مدنی	۲۳
فصل سوم: رویکردهای آموزش شهروندی	۲۵
الف: تاریخچه شهروندی	۲۵
ب: رویکردهای نظری آموزش شهروندی	۲۹
۱. رویکرد مدارس دموکراتیک	۲۹
ب: رویکرد آموزش مستقیم سیاسی - مدنی	۳۰
ت: رویکرد مسائل اجتماعی یا آسیب شناسی اجتماعی	۳۰
ث: رویکرد آموزش قانون - محور	۳۱
ج: رویکرد نظام دار (پژوهش تاریخی)	۳۲
چ: رویکرد تربیت شهروندی در ایران	۳۲
۱. ویژگیهای رویکردهای آموزش شهروندی در ایران	۳۳

۲.	اهداف آموزش شهروندی در ایران	۳۳
ج:	راهبرد یاددهی یادگیری از دیدگاه گراس و دنیسون (۱۹۹۱)	۳۴
۱.	رویکرد رشته‌های	۳۴
۲.	رویکرد حقوقی	۳۵
۳.	رویکرد تفکر انتقادی	۳۵
۴.	فعالیت یا مشارکت مدنی	۳۵
۵.	رویکرد مسائل اجتماعی یا عمومی	۳۵
۶.	رویکرد شفاف سازی ارزش ها	۳۵
۷.	رویکرد رشد اخلاقی	۳۵
۸.	رویکرد فعالیت موسسه‌های یا اصلاح آموزشی	۳۶
۹.	رویکرد اجتماعی‌پذیری و القای عقیده	۳۶
۱۰.	رویکرد موضوعات معاصر و وقایع جاری	۳۶
۱۱.	دیدگاه توسعه انسانگرایی	۳۶
۱۲.	رویکرد وابستگی متقابل جهانی	۳۶
	فصل چهارم: نقش آموزش شهروندی در جامعه	۳۷
	الف: آموزش شهروندی به عنوان واقعیت اجتماعی	۳۷
۱.	آموزش شهروندی در اندیشه های پارسنز	۳۸
۲.	آموزش شهروندی در اندیشه اجتماعی مارشال	۳۸
۳.	آموزش شهروندی در اندیشه اجتماعی رنر	۳۹
	الف: شکل اجتماعی شهروندی	۳۹
	ب: قلمرو اجتماعی شهروندی	۴۰
	پ: گونه اجتماعی شهروندی	۴۰
	ت: محتوای اجتماعی شهروندی	۴۰
	ب: آموزش شهروندی به عنوان واقعیتهای سیاسی	۴۲
	پ: آموزش شهروندی به عنوان فرهنگی	۴۴
	ت: آموزش شهروندی به عنوان واقعیتهای تربیتی	۴۶
۱.	آموزش شهروندی از بعد تربیتی از منظر صاحب نظران	۴۷

۲. ساختار جامعه ایران از نظر آموزش شهروندی در بعد تربیتی.....	۴۹
الف: ویژگی های آموزش شهروندی از منظر تربیتی در ایران.....	۵۰
۱. آموزش شهروند به عنوان یک فرد.....	۵۰
۲. آموزش شهروند به عنوان یک عضو از خانواده.....	۵۰
۳. آموزش شهروندی به عنوان یک عضو از جامعه.....	۵۱
۴. آموزش شهروندی به عنوان یک فرد متعهد در جامعه جهانی.....	۵۱
ب: هدف از آموزش شهروندی در بعد تربیتی در جامعه ایران.....	۵۲
۱. توسعه و گسترش دانش، مهارت ها، ارزش ها و نگرش ها.....	۵۲
۲. در حوزه دانش نظری.....	۵۲
۳. در حوزه دانش عملی.....	۵۲
۴. در حوزه ارزش های فرهنگی و ملی.....	۵۲
۳. مطالعه اهداف آموزش شهروندی در ۱۲ کشور آسیایی از نظر لی.....	۵۳
فصل پنجم: تربیت شهروندی.....	۵۵
الف: دسته بندی انواع شهروندی از دیدگاه بنکس (۲۰۰۸).....	۵۵
۱. شهروندی قانونی.....	۵۵
۲. شهروندی حداقلی.....	۵۵
۳. شهروندی فعال.....	۵۵
۴. شهروند تحولی.....	۵۶
ب: تعریف تربیت شهروندی از منظر صاحب نظران.....	۵۷
پ: دلالت های پرداختن به تربیت شهروندی.....	۵۹
ت: عناصر تشکیل دهنده برنامه درسی تربیت شهروندی.....	۶۱
فصل ششم: مبانی حقوق شهروندی در اسلام.....	۶۳
الف: تعریف و تاریخچه.....	۶۴
ب: شهروندی؛ حقوق و مسؤولیت.....	۶۵
پ: جایگاه حقوق شهروندی در اسلام.....	۶۶
ت: عالی ترین نگاه حقوق شهروندی در اسلام.....	۶۷
ث: ضمانت حقوق شهروندی در اسلام.....	۶۸

مقدمه

شهروندی بعنوان یکی از مهمترین عرصه‌های سیاسی اجتماعی عصرماست که درطول تاریخ به اشکال گوناگون و با تعبیر مختلف حقوقی، سیاسی و فلسفی رواج داشته است. صاحب‌نظرانی که چگونگی تحول مفهوم شهروندی را بررسی کرده اند در این نکته مشترکند که شهروندی هم حق افراد را برای برخورداری از حقوق به رسمیت می شناسد و هم مسئولیت جمعی شهروندان را که اداره با ثبات امور بر آنها مبتنی است (شیانی، ۱۳۸۸: ۱).

با توجه به انظارى که در نظام تعلیم و تربیت در رابطه با پرورش همه جانبه قابلیت‌ها و توانایی‌های انسان می رود به نظر میرسد تربیت اجتماعی و به تبع آن تربیت شهروندی از اهمیت اساسی برخوردار است. امروزه به علت مسائلی همچون تمرکز زدایی از قدرت، گسترش فوق العاده فناوری اطلاعات، دهکده جهانی و مسائل مشترک جهانی همچون آلودگی محیط زیست، صلح و امنیت جهانی باعث شده که تربیت شهروندی نه تنها در سطح ملی و محلی بلکه در سطح بین المللی نیز مورد توجه قرار می گیرد (هلد، ۱۹۹۵: ۱۰).

«حقوق شهروندی» در تعریف خود ناظر بر حقوق فردی و رابطه فرد با دولت و نیز حقوق و رابطه او با دیگر شهروندان است و شامل حقوق سیاسی، مدنی، اجتماعی، فرهنگی و جنسیتی می شود.

اگرچه شهروندی تنها شامل حقوق نیست و با مجموعه ای از تعهدات در قبال آن متوازن می شود اما این آگاهی از حقوق شهروندی است که شهروندان را نسبت به وظایف خود آگاه و متعهد می کند. بنابراین باید به آگاهی همه مردم: بویژه نوجوانان و دانش آموزان بعنوان قشر وسیعی از

جمعیت از حقوق شهروندی‌شان توجه ویژه ای مبذول داشت. دانش آموزان و نوجوانان بعنوان قشر تحصیل کرده جامعه در ارتباط زیاد با شعور جمعی و آگاهی عمومی قرار دارند. پس آگاهی آنان از حقوقشان در درجه اول راهی برای عمل به وظایف و تعهدشان است (شیانی، ۱۳۸۸: ۴).

آموزش شهروندی یک مفهوم متکثر و چندچهره است که ابعاد مختلفی همچون مسئولیت پذیری وحدت و تفاهم ملی، بردباری، قانون گرایی، درک و فهم اجتماعی مشارکت سیاسی و اجتماعی، صلح جویی، وفاق و همدلی، درک و فهم سیاسی، مهارت زندگی، برابری و تنوع را شامل می شود. در این کتاب تلاش شده است تا به بررسی جامع حقوق شهروندی در تعلیم و تربیت پرداخته شود.

با احترام
سارا مرادی